

РЕШЕНИЕ

№ 27985

гр. София, 11.07.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXIV КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 24.06.2026 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Росица Цветкова

ЧЛЕНОВЕ: Снежанка Къосева
Георги Бозуков

при участието на секретаря Евелина Пеева и при участието на прокурора Тони Петрова, като разгледа дело номер **6614** по описа за **2026** година докладвано от съдия Георги Бозуков, и за да се произнесе взе предвид следното:

Делото е образувано по касационна жалба от Ч. Г. А., ЕГН [ЕГН], чрез адв. Л. Г.-САК, против Решение № 11364/23.03.26 г. по адм. дело № 68/2026 г. на АССГ, 35 състав, с което е отхвърлен иска на Ч. Г. А., срещу Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" с правно основание чл.284 във връзка с чл.3, ал.2 във връзка с ал.1 от ЗИНЗС, за присъждане на обезщетение в размер на 50 000 лв., за неимуществени вреди поради бездействие на ГДИН да осигури адекватно медицинско обслужване и лечение в периода от 21.08.2023г. до 26.01.2024г.

С жалбата се иска отмяна на оспореното решение, тъй като се счита, че решението е незаконосъобразно - постановено при съществени процесуални нарушения и не обосновано - постановено без да бъдат отчетени наличните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност.

В съдебно заседание жалбоподателят, редовно призован, се представлява от адв. Г.

Ответникът, редовно призован, се представлява от юрк. Д..

За СГП, редовно уведомена, се явява прокурор П..

Съдът, въз основа на данните по делото, становищата на страните и въз основа на закона, намира следното:

Жалбата е процесуално допустима, като подадена от правнозаинтересована страна и в срок.

Разгледана по същество, същата се явява неоснователна.

Съдът е приел следното от фактическа и правна страна.

Предявен е иск с правно основание чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС.

Ищецът Ч. Г. А., ЕГН [ЕГН] бил настанен в „Специализирана болница за активно лечение на лишените от свобода“ /СБАЛЛС/ при Затвора – [населено място]. От представените по делото писмени доказателства се установило, че Ч. Г. А., ЕГН [ЕГН], е постъпил в Затвора – [населено място] на 04.07.2007 г. за изпълнение на наказание „Лишаване от свобода“, наложено с присъда № 287/27.02.2008 г., постановено по НОХД № 502/2007 г. по описа на ОС – Враца, решение, постановено по ВНОХД № 654/2008 г. по описа на АС- София и решение, постановено по КНД № 715/2008 г. по описа на ВКС, в размер на 20 години лишаване от свобода при първоначално строг режим.

При така установената фактическа обстановка съдът приел, че искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано лице, което твърди, че в периода от 21.08.2023 г. до 26.01.2024 г., по време на престой в Специализирана болница за активно лечение на лишените от свобода“ при Затвора – [населено място] е претърпял неимуществени вреди в резултат на незаконосъобразно бездействие на длъжностни лица от администрацията на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", което е юридическо лице към Министерство на правосъдието, с териториални структури, включващи затворите - чл.12, ал.3 ЗИНЗС.

Искът е предявен срещу надлежен ответник по чл.205 АПК вр. с чл.285, ал.1 от ЗИНЗС – Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" – юридическо лице, осъществяващо прякото ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода, с териториални служби, каквито са затворите.

Материално-правната уредба на твърдяното право се съдържа в чл.1, ал.1 ЗОДОВ, а след измененията на ЗИНЗС (ДВ бр. 13/2017 г., в сила от 07.02.2017 г.) - в чл.284, ал.1, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3. Разпоредбата на чл.3 поставя изисквания към условията, при които се поставят осъдените лица.

Основателността на предявения иск предполага установяване на наличие на следните материално-правни предпоставки: 1) акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл.3 от ЗИНЗС; 2) настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението; 3) неимуществената вреда се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 от ЗИНЗС.

В чл.3, ал.1 ЗИНЗС се съдържа забрана осъдените да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унизително отношение. Според втората алинея за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, изразяващи се в липса на достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Изброяването е неизчерпателно.

Отговорността на държавата за причинените вреди по чл.284, ал.1 от ЗИНЗС е обективна и освобождава ищеца от тежестта да доказва вина на конкретно длъжностно лице. Обективният неин характер означава още, че държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия, без значение дали са виновно причинени.

Предмет на разглежданата искова претенция е обезщетяване на претърпени от Ч. А.

неимуществени вреди, изразяващи се в ежедневни болки, страдания, страх от ампутация и смърт, вследствие на твърдяно бездействие от страна на ГДИН да му осигури адекватно медицинско обслужване и лечение в периода от 21.08.2023 г. до 26.01.2024 г.

В чл.3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи е прокламирано, че никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. По отношение на лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство на страната това основно право е регламентирано с нормата на чл.3, ал.1 от ЗИНЗС, предвиждаща че осъдените не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко или нечовешко отношение. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение, при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия, обезпечаващи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им (чл.2, т.3 от ЗИНЗС). „Нечовешкото“ или „унижаващо“ отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание.

Медицинското обслужване на лишените от свобода е уредено в глава 10, раздел I от ЗИНЗС, глава III от ППЗИНЗС и издадената от министъра на здравеопазването и министъра на правосъдието на основание чл. 128, ал. 3 ЗИНЗС Наредба № 2 от 22.03.2010 г. за условията и реда за медицинското обслужване в местата за лишаване от свобода. Съгласно разпоредбата на чл. 128, ал. 1 ЗИНЗС, при изпълнение на наказанието лишаване от свобода се създават условия за опазване на физическото и психическо здраве на лишените от свобода. В чл. 129, ал. 1 ЗИНЗС е предвидено, че медицинското обслужване на лишените от свобода се осъществява в медицински центрове и специализирани болници за активно лечение, разкрити към местата за лишаване от свобода по реда на чл. 5, ал. 1 от Закона за лечебните заведения (ЗЛЗ), които са част от националната система за здравеопазване и медицинската помощ, която се осъществява в тях, съответства на общите медицински стандарти (чл. 129, ал. 2 ЗИНЗС). С нормата на чл.133, ал.1 от ЗИНЗС е регламентирано създаването на медицински центрове към затворите, затворническите общежития и поправителните домове, в които съгласно чл. 134, ал.1 ЗИНЗС, се осъществяват спешна медицинска и дентална помощ; първична медицинска помощ; специализирана извънболнична медицинска помощ; дентално обслужване; профилактична, рехабилитационна и хигиенно-противоепидемична дейност за поддържане и укрепване на физическото и психическото здраве на лишените от свобода и медицинско освидетелстване на здравословното състояние на лишените от свобода. Изпращането на лишените от свобода в лечебни заведения извън местата за лишаване от свобода, се извършва когато в лечебните заведения към местата за лишаване от свобода няма условия за провеждане на необходимото лечение; се налага лечение на инфекциозни заболявания; са необходими консултативни прегледи или специализирани изследвания (чл. 135, ал. 1 ЗИНЗС).

Административното задължение, по отношение на медицинското обслужване на лицата лишени от свобода, се свързва от една страна с изискване за предприемане на активни действия по превенция на евентуалните заболявания, така и с изисквания за осигуряване на своевременно диагностициране и лечение при възникнали признаци на заболявания. Осигуряването на доброто здравословно състояние на лицата, лишени от свобода, е израз и на общото изискване за хуманност при изпълнение на наказанието.

Фактическият състав на отговорността по чл. 284 от ЗИНЗС включва административен акт, действие или бездействие на специализиран орган по изпълнение на наказанията спрямо лишено от свобода или задържано лице във връзка с осъществявана административна дейност, в нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, от което да са възникнали вреди, които са в пряка и непосредствена причинно - следствена връзка. По силата на законовата презумпция на чл. 284,

ал. 5 от ЗИНЗС, при доказване на нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, настъпването на неимуществените вреди се предполага до доказване на противното.

В случая по делото се установило, че ищецът е имал негативни преживявания във връзка със здравословното си състояние по време на исковия период, но от събраните и обсъдени по делото относими доказателства, не се установило ответникът да е поставил в риск живота и здравето му, противно на твърденията в исковата молба, нито със свои действия или бездействия, които да са незаконосъобразни и против установените правила, да е причинил пряко и непосредствено тези негативни изживявания. Безспорно, в началото на исковия период, а именно на 21.08.2023 г., ищецът е постъпил в СБАЛЛС в сериозно увредено общо състояние, което е провокирало негативни изживявания по начинът, по който ги описва в исковата си молба от 03.11.2023 г. - ежедневни болки, страдания, страх от ампутация и смърт, но независимо от това, ответникът е проявил активно поведение като му е осигурил необходимите консултации с невролог и две специализирани консултации в УМБАЛ „Проф. д-р А. Ч.“ – [населено място] със съдови хирурзи, съдействал е за необходимото извеждане на ищеца от СБАЛЛС за преписаната от съдов хирург консултация с алерголог на 20.11.2023 г. в УМБАЛ „А.“ – [населено място], а след това го е конвоирал за оперативно лечение в специализираната болница по съдова хирургия УМБАЛ „Проф. д-р А. Ч.“ – [населено място] за провеждане на планово оперативно лечение - съгласно правомощията си по чл.135, ал.1, т.3 от ЗИНЗС. Прието е, че противно на твърденията на ищеца, в периода от 21.08.2023г. до 26.01.2024 г., ответникът с дейността си по административните си задължения към здравословното състояние на лишените от свобода не е допринесъл пряко и непосредствено за твърдените от ищеца негативни преживявания. Видно от обсъдените по-горе доказателства, на ищеца е била предоставяна своевременно медицинска помощ, същият е бил наблюдаван и лекуван, както в СБАЛЛС, така и в УМБАЛ „Проф. д-р А. Ч.“ – [населено място], като периодически е извеждан за консултации със специалисти по реда на чл.135, ал.1, т.3 от ЗИНЗС. От заключението на вещото лице, което съдът е кредитирал, следва че състоянието на ищеца не е изисквало спешна оперативна интервенция, а препоръчаната от съдов специалист планова операция е била подготвена от служители на ответника и осъществена в специализирана клиника УМБАЛ „Проф. д-р А. Ч.“ – [населено място]. На следващо място, видно от приложената по делото медицинска документация, планираното лечение на ищеца е поетапно и предвид краткия период от момента на изписването му след оперативната интервенция на лява каротидна артерия на 26.12.2023 г. до края на исковия период – 25.01.2024 г., при липса на медицинска документация, от която да следва планирана последваща оперативна интервенция в посочения исков период, ищецат е настанен в СБАЛЛС – [населено място], където може да бъдат извършени образните изследвания и консултативните прегледи, препоръчани от съдов хирург при условията, предвидени в чл.135 от ЗИНЗС.

Предвид това съдът достигнал до извода, че не са доказани незаконосъобразни действия или бездействия от страна на администрацията на ответника Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ в периода от 21.08.2023г. до 26.01.2024 г., а напротив, от приетите по делото писмени и доказателства се установило, че органите на ответника са съдействали изцяло за адекватното лечение на ищеца, вследствие на което към края на исковия период – към 26.12.2023г. ищецът е бил в задоволително общо състояние.

Предвид всичко изложено до тук, следвало да се приема, че ответникът е спазил нормата на чл. 135 от ЗИНЗС във всичките ѝ части и е осигурил адекватна здравна грижа на ищеца. Осигурил е здравна грижа на високо специализирано ниво. Това било видно и от представените в откритото съдебно заседание от 04.03.2026 г. документи, в изпълнение на указанията на касационния състав, които отразяват детайлно изпълнението на чл. 135 от ЗИНЗС във всичките му части от ответника.

С оглед изложеното и предвид недоказване на предпоставките на отговорността на ответника, съдът приел, че искът е неоснователен и го отхвърлил.

Настоящият троен състав на АССГ, намира решението за валидно, допустимо и правилно като съответно на материалния закон.

АССГ е изяснил правнорелевантните факти в цялост и съответно е приложил закона, като е извел, че от събраните по делото доказателства не се установяват предпоставките на чл. 3, ал.2 от ЗИНЗС, съгласно която разпоредба: „За нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.“

Съдът е обсъдил пунктуално засегнатите от лицето твърдения за неправомерно поведение от страна на ответната администрация, с които да са засегнати правата му в по-голяма степен от тази, предвидена за изтърпяване на наказанието му.

Не се споделят възраженията от касационната жалба, за това че решението е незаконосъобразно - постановено при съществени процесуални нарушения и неосновано - постановено без да бъдат отчетени наличните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност.

Във връзка с оплакването за неадекватна медицинска грижа, съдът е назначил съдебно-медицинска експертиза, която е обсъдил и извел съответни изводи, които се споделят от настоящата инстанция.

Поради това, правилен е изводът на съда, че не се установява никое от условията по чл. 3, ал.2 от ЗИНЗС във връзка с медицинското обслужване на лицето, а напротив – взети са всички мерки в рамките на неговото желание.

Не се възприемат от настоящата инстанция твърденията на касатора, че затворническата администрация не е предприела никакви действия по отношение на недоброто здравословно състояние на А., това не се установява и от събраните по делото доказателства. От събрания по делото доказателствен материал и изготвената съдебно-медицинска експертиза става ясно, че на ищеца му е била оказана навременна и адекватна медицинска помощ. От заключението на вещното лице, следва изводът, че състоянието на ищеца не е изисквало спешна оперативна интервенция, а препоръчаната от съдов специалист планова операция, която е била подготвена от ответника и извършена в УМБАЛ „Проф. д-р А. Ч.“ [населено място]. От приетите от ГДИН по делото писмени доказателства се установява, че органите на ответника са действали изцяло за адекватното лечение на ищеца, като е спазена нормата на чл.135 от ЗИНЗС.

Предвид това правилно, законосъобразно и подробно мотивирано първоинстанционния съд е отхвърлил иска на Ч. Г. А., за присъждане на обезщетение в размер на 50 000 лева, за претърпени неимуществени вреди, поради бездействие на ГДИН да му осигури адекватно медицинско лечение в периода от 21.08.2023 г. до 26.01.2024 г.

С оглед така установените обстоятелства, сочещи на липса на предпоставките на чл.3 от ЗИНЗС, съдът правилно е извел, че претенцията по чл. 284, ал.1 от ЗИНЗС се явява изцяло неоснователна.

С оглед изложеното, касационната жалба се явява неоснователна и следва да бъде оставена без уважение.

Воден от горното, XXIV-ти касационен състав на АССГ

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА Решение № 11364/23.03.26 г. по адм. дело № 68/2026 г. на АССГ, 35 състав.

Решението е окончателно.